

Bevarandeplan för Natura 2000-område Christinelund

SE 0430079

pSCI beslutat av Regeringen 1997-01.

SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12.

Bevarandeplan kungjord av Länsstyrelsen i Skåne län 2005-12-16.

Kommun : Helsingborg
Läge : 8 km norr om Höganäs
Markägare : Enskilda
Areal : 30,3 ha

Christinelund är förutom ett Natura 2000-område också;

- Naturreseptat Christinelunds Ädellövskogsreservat
- Med i Naturvårdsprogram terrängform, 5, Slottslandskapet kring Kulla Gunnarstorp & Christinelund
- Med i Naturvårdsprogram naturvärde, 5c, Christinelunds ädellövskog
- Av riksintresse för naturvård, N44 Pålsjö-Domsten
- Av riksintresse för kulturmiljö M;K7, Kulla- Gunnarstorp
- Med i översiktsplanen för Helsingborgs kommun
- Med i Naturvårdsplanen för Helsingborgs kommun

Vad betyder Natura 2000 för markägaren?

Natura 2000-områdena ska bidra till att skyddsvärda naturtyper och arter får ett långsiktigt bevarande. Att en mark brukas på ett lämpligt sätt är i många fall en förutsättning för att skyddsvärda naturtyper och arter ska kunna bevaras.

Bevarandeplanen ska peka ut naturvärdena för ett område och beskriva vad som krävs för att värdena långsiktigt ska finnas kvar.

Naturtyper enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök 2004-11-16.

Tabell 1. Christinelunds naturtyper med arealer 2004 och Natura 2000-koder inom parentes

Naturtyper	Areal (ha)
Boskog av örtrik typ (9130)	6,7
Ek-avenboskog av buskstjärnblomma-typ (9160)	7,5
*Lövängar av fennoskandisk typ (6530)	1,4
*Alluviala skogar som tidvis är översvämmade (91E0)	2,1
Total areal naturtyper	30,3
* prioriterad naturtyp enligt Natura 2000	

Bevarandesyfte och bevarandemål

Det övergripande bevarandesyftet är att upprätthålla ovan nämnda naturtyper i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

För Christinelund innebär detta följande bevarandemål:

Areal

- Naturtypen Boskog av örtrik typ (9130) skall utgöra en areal på minst 6 ha.
- Naturtypen Ek-avenboskog av buskstjärnblomma-typ (9160) skall utgöra en areal på minst 7 ha.
- Naturtypen Lövängar av fennoskandisk typ (6530) skall utgöra en areal på minst 1 ha.
- Naturtypen Alluviala skogar som tidvis är översvämmade (91E0) skall utgöra en areal på minst 2 ha.

Struktur och funktion

- Gamla och grova träd skall bibehållas.
- Död ved i form av högstubbar, torrakor eller lågor skall bibehållas.
- Mulmbildande träd skall bibehållas.
- Föryngringar av bok skall förekomma.
- Lövängen ska hävdas genom slåtter och stubbskottbruk.

Typiska arter

- De för Naturtypen Ek-avenboskog av buskstjärnblomma-typ (9160) typiska arterna gulplister, lundslok, skogsbingel och sårläka skall förekomma i stabila populationer i området.

- De för Naturtypen Bokskog av örtrik typ (9130) typiska arterna gulplister, skogsveronika, lundslok, skogsbingel och sårlåka skall förekomma i stabila populationer i området.
- Framtida uppföljningar kommer att ytterligare komplettera antalet bevarandemål för områdets naturtyper. För varje naturtyp skall minst tre bevarandemål förekomma; ett för areal, ett för struktur och funktion och ett för typiska arter.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning

Områdesbeskrivning

Christinelund består av en äldre ädellövskog belägen nära kusten mot Öresund, mitt emellan Höganäs och Helsingborg. Omgivningarna domineras av öppen slättbygd med åkermark. I den östra delen finns en nereroderad bäckkravin på vars botten en meandrande bäck flyter. I bäckens södra del har det tidigare funnits en kvarndamm. Genom att området är belägen i en sluttning med rörligt grundvatten nära markytan är florán rik och avvikande från det som är vanligt förekommande i trakten. Jordarten består av ett tunt eller ej sammanhängande jordtäckte på bergunderlag. Avrinningsområdet ligger mellan Råån och Vegeån.

Berggrunden utgörs av rät-lias-sandsten. Ovanpå denna finns ett tunt jordlager. Trots de näringsfattiga förhållandena finns det en rik och varierad vegetation som är betingad av översilande vatten i fuktstråk som går genom området. Bokskog av örtrik typ har neutral-mullrika jordar, ofta brunjordar med rik örtvegetation. Inslag av andra lövträd som alm och ask är vanligt. I fältskiktet dominerar vårblommande arter. Det örtrika fältskiktet kräver viss slutenhet och trädkontinuitet. Höga naturvärden är oftast kopplade till naturskogsartade förhållanden med t.ex. grova träd och död ved.

Christinelund utgör en rest av det gamla inägolandskapet med åker och äng som sträckte sig från Christinelund förbi Allerum och sedan vidare mot sydost. Vid kusten och norrut fanns ett öppet beteslandskap. Under 1700- och 1800-talet dominerade markslaget sidvallsäng med spridda träd medan det längs med bäckar förekom en del skogsdungar. Efterhand så kom ängbruket att övergå till bete men under 1930-1950-talet upphörde Christinelunds slätterbruk och området blev betesmark istället. I samband med detta blev vissa partier planterade med al och gran medan andra delar lämnades och fick utvecklas fritt.

På 1940-tals flygbild över området syns de gläntor som fanns centralt i området innan dessa planterades. Skogen hade andra gläntor i sydväst men i övrigt ser skogen ut som nu, i alla fall ifrån ovan

Skogen utgör ett mycket gott skydd för djur som rådjur och diverse fåglar. Då det finns mycket gamla och ihåliga träd finns det mycket lämpliga boplatser för hålbbyggande fåglar. Inventeringar har gjorts i området och då iaktogs 18 arter av däggdjur, 78 arter fåglar, 3 arter av kräldjur och 3 arter av groddjur. Fastän området har en liten areal utgör den en viktig refug för en mycket rik och varierad vertebratfauna. På åkrarna i anslutning till bäckravinen har rester från flera stenåldersboplatser hittats.

Naturtyper

Arter som ek, bok, lind, hägg, alm, lönn, ask och al finns. En stor andel av träden utgörs av gamla grova och spärrgreniga träd, främst av ek och bok. En hel del död ved finns också. Lövträd med spår av hamling finns på några ställen. Ett buskskikt med hassel, björnbär, hallon, hagtorn, fläder och benved förekommer. Den epifytiska florans med mossor och lavar samt insektsfaunan borde vara artrika i området men inga inventeringar är gjorda.

Ek – avenbokskog av buskstjärnblomma – typ, 9160

Den dominerande naturtypen i området är ek – avenbokskogen som är en ovanlig naturtyp med begränsad utbredning. Den historiska förlusten är påtaglig och kan dels relateras till värmeperiodens lövskogar, men också p.g.a. lövängarnas drastiskt minskade areal. Även om lövängarna var öppna så innebar det ändå att mängden ädellövträd och därtill knutna arter var betydligt vanligare.

Många av ekarna i Christinelund är grova och gamla. De flesta träden är spärrgreniga. De står ofta i kanterna av skogen, där det är ljusare. De växer på frisk, fuktig jord. Inslag av alm, hägg, hallon, hagtorn, fläder, björk, lönn, ask och hassel förekommer. Flera olika björnbärssorter förekommer som t.ex. kryp-, klo-, och skogsbjörnbär. Björnbär som är karaktäristiska för nordvästra Skåne; Skånebjörnbär och luddbjörnbär finns också.

Fältskiktet har typisk lundkaraktär och består bl.a. av vitsippa, skogsbingel, sårläka, stinksyska, lundslok, långsvingel och hässlebrodd.

Bokskog av örtrik typ, 9130

I området finns ett stort inslag av bok. Boken är ofta grov och mycket död ved förekommer. Några bohål finns i en högstubbe. Under boken växer bl.a. ask, hassel och olvon.

Bokskogen bildar stomme i flera trakter med värdefull lövskog i den nemoral zonen, dvs. den delen som i Natura 2000 ingår i den kontinentala regionen. Bokskog av örtrik

typ är därför tillsammans med Bokskog av fryle-typ, karaktärsbiotoper i Skåne och därmed också ansvarsbiotoper för Skåne.

Bokskog med lång kontinuitet har en välutvecklad och artrik epifytflora av främst lavar. Fältskiktet har typisk lundkaraktär och består bl.a. av skogsbingel, harsyra, kruståtel, majbräken, träjon, hundstarr, strätta, lundelm, St. Pers nycklar, grönvit nattviol, lundviol, sårläka, ramslök, lundgröe, ängsfryle, hässleklocka, skogsveronika, hässlebrodd, lundslok, ekorrbar, nejlikrot, gulplister och skogskovall.

I ravinen står boken glesare. Här växer körvel och fliknäva. Längre söderut i ravinen tar den alluviala skogen över.

Alluviala skogar som tidvis är översvämmade, 91E0

I den östra tarmen finns förutom bokskog i en ravin ner mot en bäck, Slusåsbäcken också en alskog som delvis står på sockel. Inslag av ask finns också. Vissa alar är något grövre. Inom detta området finns den rödlistade arten sydlig kantmusseron (*Tricholoma sejuctum*) som lever på ek i näringsrik och kalkhaltig mark. De vill ha halvöppen mark som i lövlundar. Hotade lavar, svampar och insekter är ibland kvarlevor från en mer öppen period och kan därför vara mer ljuskrävande.

I kanten av en liten f.d. åker som ligger centralt beläget i tarmen i öster finns några rödlistade åkerogräs; liten vildpersilja (*Aethusa Cynapium*), åkersyska (*Stachys arvensis*) och vittåtel (*Aira caryophyllea*).

Lövängar av fennoskandisk typ, 6530

Delar av en tidigare lind-skottskog har restaurerats fram i den västra delen av området och denna slås med slätterbalk varje år. Floran är dock trivial med dominans av skogssäv och inslag av gökärt, mannagräs, krypven och ärenpris. Förutom lind finns bok, ek, björnbär och hassel. Lindinslaget består huvudsakligen av smalstammiga stammar som utgår från stubbar, dvs lindbuketter och tillsammans utgör de en löväng med skånsk tradition. Skottskog med lind har varit vanlig för Luggude härad från medeltiden fram till 1800-talet men de har sedan försvunnit. De flesta lövängarna i Skåne har sedan länge växt igen och övergått till artrika naturskogar med högre värden.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

- Ett nära samarbete mellan berörda myndigheter och den som äger eller brukar en mark är en av de viktigaste förutsättningarna för att ett områdes värdefulla livsmiljöer och arter ska finnas kvar.
- Grova, spärrgreniga träd förekommer
- Död ved i form av; lågor, torrakor och hålträd med olika nedbrytningsstadier sparas
- Att ersättningsträd för de grova träden tas fram

- Att det finns en kontinuitet av bok och ek med varierad åldersstruktur.
- Att naturtypernas naturvärden i huvudsak utvecklas genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar som t.ex. stormfällning och insektsangrepp.
- Frånvaro av produktionsinriktat skogsbruk
- Att sly från bl.a. ask och björk röjs bort
- Att lövängen fortsätts att slå
- Att linden i skottskogen beskärs när de når en höjd av 3-5 m
- Att gallring sker i den yngre al- och askdominerade delarna av skogen
- Att gran, andra barrträd eller andra främmande trädslag inte får förekomma i området
- Att hydrologin förblir opåverkad.

Ytterligare information om naturtyper och Natura 2000-arter i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledningarna under rubrikerna ”Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus” och ”Ekologiska krav”. Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Risk för skada

De största riskerna för områdets naturtyper är:

- Utdikning
- Granplantering och produktionsinriktat skogsbruk
- Avverkning av träd och bortplockning av död ved
- Igenväxning så att de gamla grova ekarna utskuggas och dör
- Transporter genom området
- Markexploatering eller annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, t.ex. skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Fragmentering som leder till brist på genflöde mellan populationer
- Gödslings av den f.d. åkermarken och spridning av ogräsmedel i kantzonen runt åkern kan hota de rödlistade arterna som finns där.
- Luftföroreningar, främst bilavgaser från angränsande större vägar, kan utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar.
- Ett ökat kvävenedfall kan förändra artsammansättningen i både fältskikt och bland epifyterna. I delar av landet kan även sur nederbörd påverka förutsättningarna för många arter.

Ytterligare information om naturtyper och Natura 2000-arter i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledningarna under rubriken ”Hotbild”. Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Bedömning av bevarandestatus

Vid fältbesök konstaterades bevarandestatusen för områdets naturtyper (se tabell 2).

Tabell 2. Bevarandestatus 2004 för områdets naturtyper och Natura 2000-arter

Naturtyper	Bevarandestatus
Bokskog av örtrik typ (9130)	Mycket gott bevarande
Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ (9160)	Mycket gott bevarande
*Lövängar av fennoskandisk typ (6530)	Gott bevarande
*Alluviala skogar som tidvis är översvämmade (91E0)	Mycket gott bevarande
* proritrad naturtyp enligt Natura 2000	

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område.

Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Skydd

Området är naturreservat i hela sin utsträckning sedan år 1970.

Bevarandeåtgärder

Skötselplan finns sedan den 30 september 1970. 1992 utvidgades reservatet med andra delar.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områdena och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå dessa mål är ett gott samarbete mellan staten och den/de som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare/arendator kan ersättning fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen. Mer information om regler, ansvar och ersättningar i samband med Natura 2000 finns i Naturvårdsverkets broschyr "Natura 2000 Värdefull natur i Sverige" och på Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se.

Restaureringsåtgärder

Förnygring av bok och ek måste gynnas för att säkra en kontinuitet med gamla träd och död ved. Spontan förnygring skall tillvaratas så långt det är möjligt.

Löpande skötsel

- Bokskogen bör då den ju är en konkurrenskraftig sekundärsart, utvecklas mot ett naturskogslignande tillstånd, dvs. ingen avverkning av äldre träd, gallring eller bortstädning av död ved får förekomma. Vi vill ha kvar en skog med gamla träd,

som är flerskiktad och orörd med stort inslag av död ved och som hyser många rödlistade arter. Detta fås genom en naturvårdsinriktad skötsel.

- Vidkroniga, äldre ekar skall friställas försiktigt för att inte bli för snabbt ljusexponerade. De kan annars skuggas ihjäl i förtid p.g.a. att andra träd växer upp i kronorna.
- En gallring av ask och al bör ske i den yngre skogen öster om lövängen. Flerstammiga alar och äldre ask sparas. Vid eventuella gallringar får marken inte förstöras eller hydrologin förändras.
- Asksly som kommer upp skall hållas efter inom hela området.
- Beskärning av lindbuketterna i lövängen bör ske. Ta bort 1/3 eller 1/2 buketten. Spara döda stammar.
- Slå av gräset i lövängen varje år.
- Nyhamling av träd inom lövängsområdet och restaureringshamling av träd som bär hamlingsspår är önskvärt.

Viktigt att tänka på

Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra.

När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsvårdsstyrelsen kontaktas.

Uppföljning

1. Kontroll av naturtypernas areal, struktur och funktion och typiska arter vart 5-6 år.
2. Kontroll av Natura 2000-arternas förekomst och deras livsmiljöers struktur och funktion vart 5-6 år.
3. Sammanställning och utvärdering av skydd och meddelade tillstånd.

Övrigt

Bevarandeplanen gäller tills vidare. Bevarandeplanen kommer att revideras om ny kunskap ger anledning till det.

Referenser

Artdatabankens Artfaktablad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.
Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
Länsstyrelsen i Kristianstad län, 1996. Från Bjäre till Österlen, Skånska natur- och kulturmiljöer.

Länsstyrelsen i Kristianstad Län.

Länsstyrelsen i Malmöhus län 1970. Reservatsbeslut.

Länsstyrelsen i Malmöhus län, 1970. Skötselplan Naturreservatet Christinelunds
ädellövsreservat, Planförfattare Göran Mattiasson

Länsstyrelsen i Skåne län (2003), Information lagrad i Kartongen (GIS-skiptsgrupperna Miljö
resp. Lantbruk).

Löfroth M. (ed.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000.
Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.

Naturvårdsplan för Helsingborgs kommun, Helsingborgs kommun, Stadsbyggnadskontoret,
1992.

Olsson, K-A. m. fl. 2003. Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål. Lund

Översiktsplan, Helsingborg kommun, 2002. Stadsbyggnadskontoret.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Rödlistade arter

Upprättad av Länsstyrelsen i Skåne län

Planförfattare: Marie Löfberg

Senast reviderad 2005-11-25 av Marie Löfberg

Bilaga 2

Rödlistade arter

Artgrupp	Hot-kategori	Namn	Vetenskapligt namn
Ek- avenbokskog av buskstjärnblomma-typ (9160)			
- Svampar	NT	Sydlig kantmusseron	<i>Tricholoma sejunctum</i>
Övrigt			
- Kärlväxter	EN	Liten vildpersilja	<i>Arthusa cynapium</i>
	NT	Åkersyska	<i>Stachys arvensis</i>
	VU	vittåtel	<i>Aira caryophyllea</i>
2004-12-01 Marie Löfberg			

Bilaga 1, Översiktskarta för Natura 2000-området Christinelund

 Natura 2000 - habitat (SCI)

